

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شرکت آب و فاضلاب استان آذربایجان شرقی

کارگاه آموزشی نظارت بر نصب انشعابات

(خرداد ۱۴۰۱)

Company
LOGO

مبحث ۱۶ مقررات ملی ساختمان تاسیسات بهداشتی

- ❖ مبحث شانزدهم مقررات ملی ساختمان با عنوان تاسیسات بهداشتی شانزدهمین مبحث از مباحث بیست و دوگانه مقررات ملی ساختمان است که از منابع مهم برای آزمون نظام مهندسی رشته های مختلف به خصوص مهندسی مکانیک به شمار می روید.
- ❖ مبحث شانزدهم مقررات ملی به طراحی، نظارت، انتخاب مصالح و دستگاهها، اجرای کار، تعمیر، تغییر و نگهداری و بهره برداری تاسیساتی در لوله کشی و ذخیره سازی آب مصرفی، لوله کشی فاضلاب بهداشتی، لوله کشی هوایش فاضلاب، لوازم بهداشتی و لوله کشی آب باران می پردازد.

❖ مبحث ۱۶ الزامات حداقل را، که رعایت آن ها مشمول الزامات قانونی است، در تأسیسات مکانیکی که به منظورهای زیر در داخل ساختمان نصب می شود، مقرر می دارد:

❖ الف) لوله کشی و ذخیره سازی آب مصرفی

❖ ب) لوله کشی فاضلاب بهداشتی

❖ پ) لوله کشی هوایش فاضلاب

❖ ت) لوازم بهداشتی

❖ ث) لوله کشی آب باران

❖ طراحی، نظارت، انتخاب مصالح و دستگاه ها، اجرای کار، تعمیر، تغییر و نگهداری و بهره برداری تأسیسات باید طبق الزامات مندرج در این مبحث انجام شود. احکام این مبحث از مقررات ملی ساختمان باید تأسیسات را با اهداف ایمنی، بهداشت، آسایش، بهره دهی مناسب و صرفه اقتصادی کنترل کند. احکام قانونی در مدارک زیر بر الزامات مقرر شده در مبحث شانزدهم حاکم می باشد:

❖ الف) قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و آئین نامه های اجرایی آن

❖ ب) مبحث دوم - نظمات اداری

سر فصل مبحث ۱۶ مقررات ملی ساختمان قاسیسات بهداشتی

❖ فصل اول / کلیات

❖ فصل دوم / لوازم بهداشتی

❖ فصل سوم / توزیع آب مصرفی ساختمان

❖ فصل چهارم / لوله کشی فاضلاب بهداشتی ساختمان

❖ فصل پنجم / لوله کشی هواکش فاضلاب

❖ فصل ششم / لوله کشی آب باران ساختمان

❖ فصل هفتم / بست و تکیه گاه

❖ پیوست ها

- ❖ پیوست ۱ / اندازه گیری لوله ها در لوله کشی توزیع آب مصرفی ساختمان
- ❖ پیوست ۲ / علائم ترسیمی در لوله کشی توزیع آب مصرفی ساختمان
- ❖ پیوست ۳ / اندازه گیری لوله ها در لوله کشی فاضلاب بهداشتی ساختمان
- ❖ پیوست ۴ / علائم ترسیمی در لوله کشی فاضلاب بهداشتی ساختمان
- ❖ پیوست ۵ / اندازه گیری لوله ها در لوله کشی هوایش فاضلاب
- ❖ پیوست ۶ / علائم ترسیمی در لوله کشی هوایش فاضلاب
- ❖ پیوست ۷ / اندازه گیری لوله ها در لوله کشی آب باران ساختمان
- ❖ پیوست ۸ / علائم ترسیمی در لوله کشی آب باران ساختمان
- ❖ پیوست ۹ / آب خاکستری
- ❖ پیوست ۱۰ / فهرست بازرگانی طراحی تاسیسات بهداشتی ساختمان

❖ تفاهم نامه مابین شرکت آب و فاضلاب و سازمان نظام مهندسی

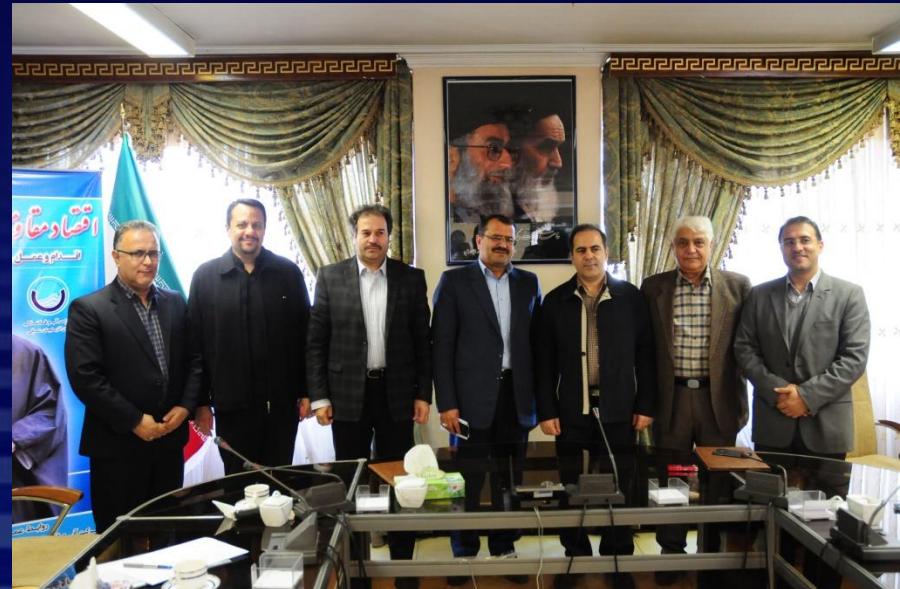
تفاهمنامه مابین شرکت آب و فاضلاب و نظام مهندسی

تفاهمنامه مابین شرکت آب و فاضلاب و نظام مهندسی

تفاهem نامه مابین شرکت آب و فاضلاب و نظام مهندسی

تفاهم نامه دوم شرکت آب و فاضلاب و نظام مهندسی

4/4

موافقنامه اجرایی نمودن نظارت بر طراحی و اجرای
استاندارد تاسیسات آب و فاضلاب در کلیه ساخت و سازها

تفاهم نامه دوم شرکت آب و فاضلاب و نظام مهندسی

2/4

موافقنامه اجرایی نمودن نظارت بر طراحی و اجرای
استاندارد تاسیسات آب و فاضلاب در کلیه ساخت و سازها

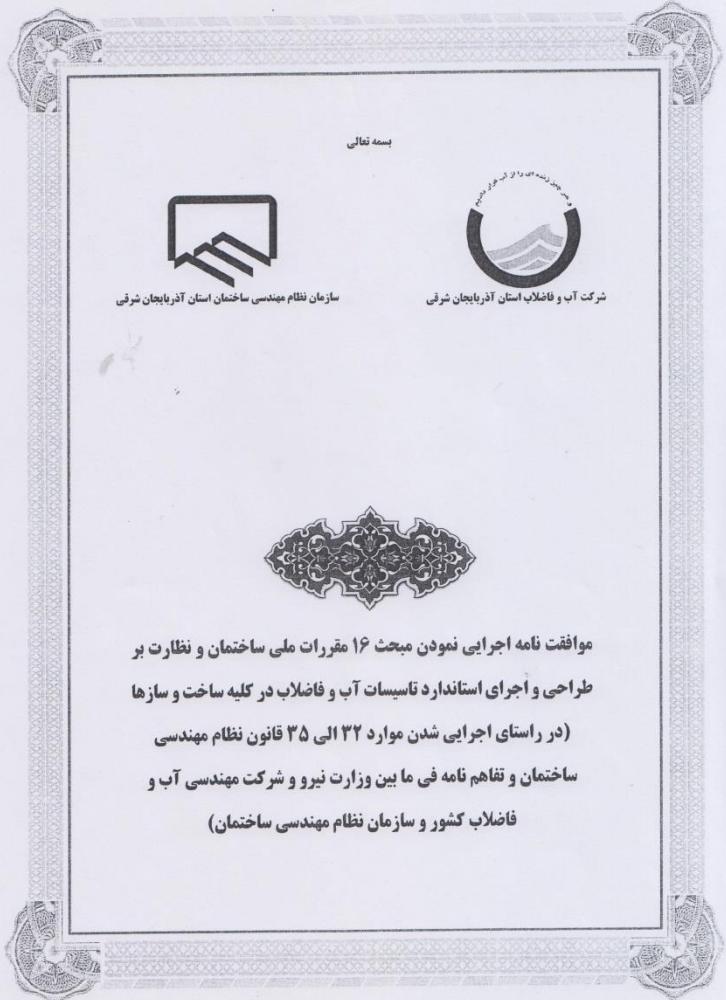
تفاهم نامه دوم شرکت آب و فاضلاب و نظام مهندسی

1/4

موافقنامه اجرایی نمودن نظارت بر طراحی و اجرای
استاندارد تاسیسات آب و فاضلاب در کلیه ساخت و سازها

انشاء آپ

❖ مقدمه

❖ نگاهی به آمار و ارقام ارائه شده و تجربیات حاصل از مطالعات کاهاش آب به حساب نیامده در ایران و جهان مؤید این نکته است که اکثر حوادث و اتفاقات پدید آمده در سیستم های توزیع آب شهری ناشی از انشعابات مشترکین بوده که در اغلب موارد عدم رعایت مقررات و موازین فنی در اجرا و بهره برداری از آن و نیز کیفیت اقلام نصب شده ، موجب بروز حوادث و اتفاقات گردیده است. این امر علاوه بر تحمیل بار مالی موجب هدر رفت آب و نیز احتمال خسارت مالی بر اماکن نیز در پی خواهد داشت .

❖ در حال حاضر با توجه به نیازها و تقاضای قابل ملاحظه خدمات شهری بویژه در بخش آب لزوم عملکرد صحیح در این بخش ضروری به نظر می آید که نظارت فنی مهندسین سازمان نظام مهندسی استان در قالب مبحث ۱۶ مقررات ملی ساختمان تاسیسات بهداشتی یکی از مناسب ترین راهکارها در این راستا می باشد.

❖ الف: تعاریف

- متقاضی

متقاضی عبارت است از شخص حقیقی یا حقوقی که برقراری انشعابات آب و فاضلاب و یا تعیین در قطر انشعاب و ظرفیت قراردادی را در خواست نموده ولی هنوز در خواست وی انجام نشده باشد .

- مشترک

مشترک شخص حقیقی یا حقوقی بوده که انشعاب یا انشعابهای آب و فاضلاب مورد تقاضایش طبق مقررات برقرار شده باشد .

- شبکه عمومی توزیع آب

شبکه عمومی توزیع آب عبارت است از کلیه تأسیسات و تجهیزات توزیع آب از قبیل مخازن ذخیره ، خطوط اصلی و توزیع آب و همچنین ایستگاههای پمپاژ داخل شبکه که کاملاً متعلق به شرکت است .

- خط (شبکه) آب رسانی اختصاصی

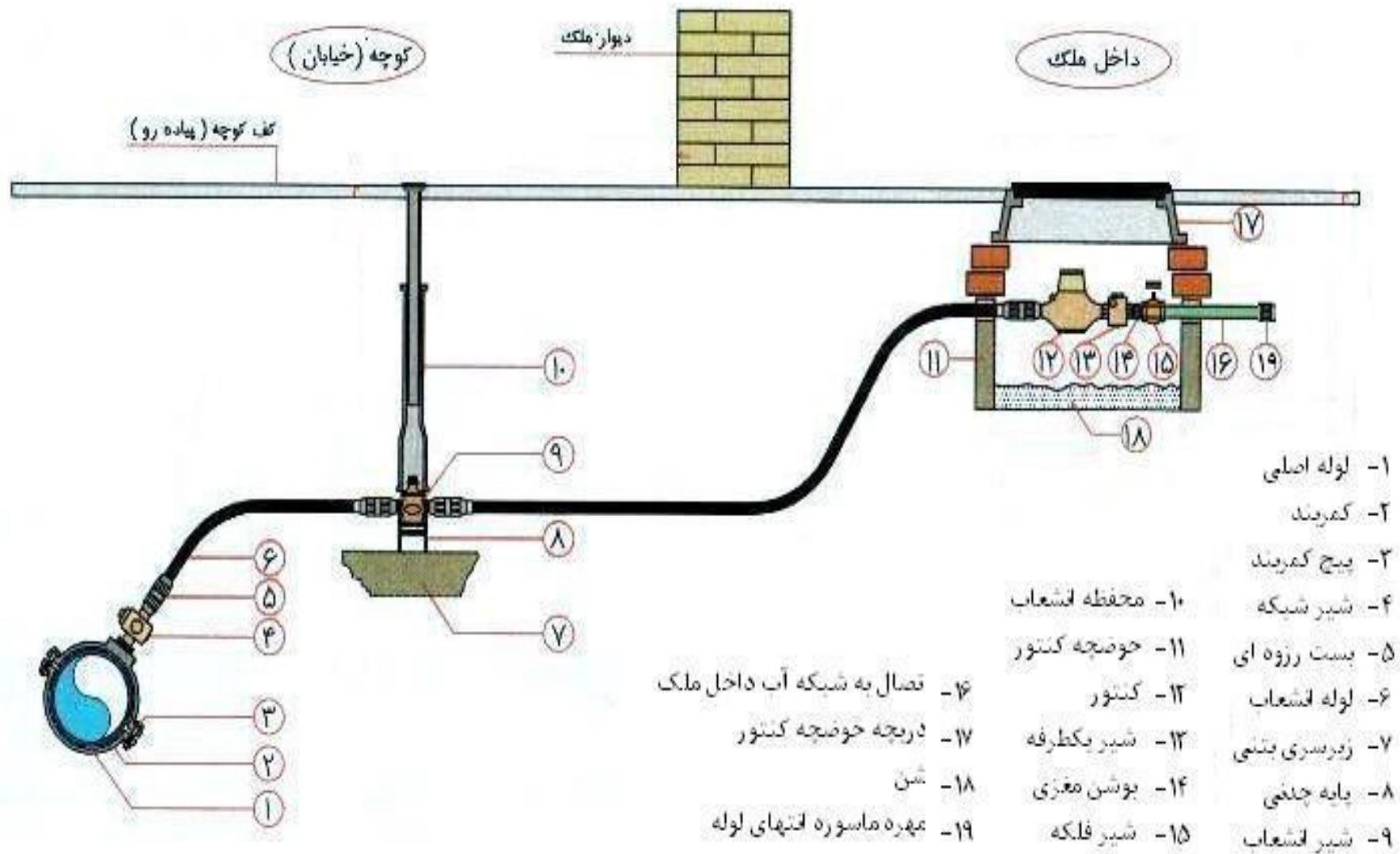
تأسیسات و خطوط ایجاد شده در شبکه توزیع عمومی موجود تا ابتدای لوله انشعباب (محل نصب شیر انشعباب) اعم از لوله و سایر ملحقات، خط آب رسانی اختصاصی نامیده می شود

- انشعباب آب و اجزا آن

آن بخش از لوله فرعی که مقطع آن متناسب با کنتور و ظرفیت انشعباب آب مشترک در نظر گرفته می شود و در نهایت خط آبرسانی اختصاصی یا شبکه عمومی توزیع آب (محل نصب شیر انشعباب) به نقطه تحويل (محل نصب کنتور) متصل می نماید، اعم از لوله و متعلقات مربوطه تا شیر فلکه بعداز کنتور انشعباب نامیده میشود و متعلق به شرکت است.

❖ اجزاء انشعباب آب به ترتیب از محل لوله اصلی شبکه توزیع تا نقطه اتصال به تاسیسات داخلی مشترک به شرح زیر میباشد:

نمای شماتیک یک انشعاب آب

• توضیح :

- ❖ در حال حاضر تغیراتی در لوازم انشعاب در سطح کلان شهر تبریز به عمل آمده است (مانند استفاده از قطع و وصل سوئیچی ، اتصالات کوپلی و ...).
- ❖ با توجه به اینکه بیش اغلب حوادث و اتفاقات انشعابات از محل اتصالات رخ می دهد و همچنین تعداد اتصالات بیشتر موجب افت فشار بیشتری میگردد ، لذا در اجرای انشعاب آب شهری سعی شده است با حذف زانو و استفاده از اتصالات کوپلی تعداد اتصالات به حداقل برسد

- تأسیسات و تجهیزات آب مشترک کلیه تأسیسات و تجهیزات آب و نیز سیستم لوله کشی که به بعد از نقطه تحویل (محل نصب کنتور) توسط مشترک یا مشترکین ایجاد می شود تأسیسات و تجهیزات مشترک نامیده می شود و متعلق به مشترک یا مشترکین است .
- وسایل اندازه گیری وسایل اندازه گیری و کنترل عبارتند از کنتور یا کنتورها و سایر ملحقات و کلیه وسایل و دستگاههای مربوطه که به منظور محدود کردن یا سنجش دبی و حجم آب ، طبق قرارداد در نقطه تحویل نصب می گردند . این وسایل کلاً متعلق به شرکت و در اختیار وی می باشد و محل نصب آنها در تمامی موارد توسط شرکت تعیین می گردد .
- کنتور
  - ❖ کنتور وسیله ای است که برای اندازه گیری حجم آب در یک مسیر معین و تحت فشار به کار می رود . کنتورهای آب که در سطح کشور برای انشعاب مورد استفاده قرار می گیرند، معمولاً کنتورهای مکانیکی هستند.
  - ❖ این کنتورها در دو نوع پیستونی و سرعتی به شرح ذیل می باشند:

❖ کنتورهای پیستونی

کنتور پیستونی دستگاه اندازه‌گیری است که با استفاده از محفظه متحرک در هر گردش مقدار معینی از آب را عبورمیدهد و بر این اساس حجم آب را اندازه-گیری میکند. در این کنتورها جزء تشخیص دهنده جریان، یک محفظه است که حجم معینی از آب را به طور متواالی جابجا میکند و متناسب با این جابجایی حجم آب اندازه‌گیری میشود.

- ❖ کنتورهای سرعتی یا توربینی
- ❖ کنتور سرعتی دستگاه اندازه گیری است که با برخورد آب به پره های توربین و چرخش آن حجم آبی را که از آن عبور میکند اندازه گیری میکند .

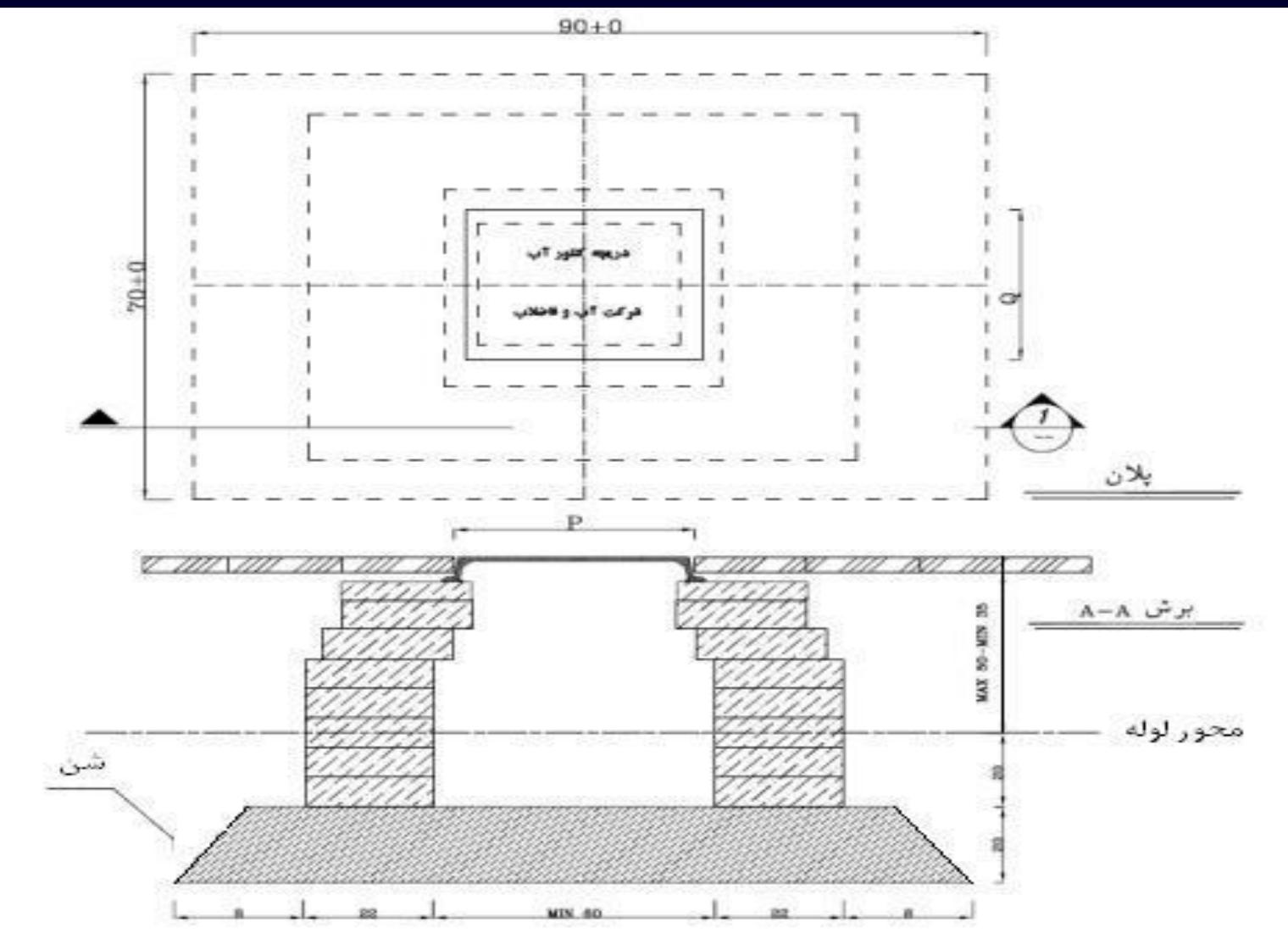
❖ اتاقچه یا حوضچه کنتور

- ❖ حوضچه کنتور اتاقچه ای است که به منظور حفاظت از کنتور، شیرآلات و اتصالات مرتبط ساخته میشود. حوضچه کنتور بر حسب شرایط و امکان نصب با آجر و ملات و یا از اتاقچه های پیش ساخته از جنس پلی اتیلن میشود.
- ❖ حوضچه کنتور در امتداد لوله انشعاب و محور آن به فاصله ۵۰-۸۰ سانتی متری از بر دیوار ملک احداث میگردد .

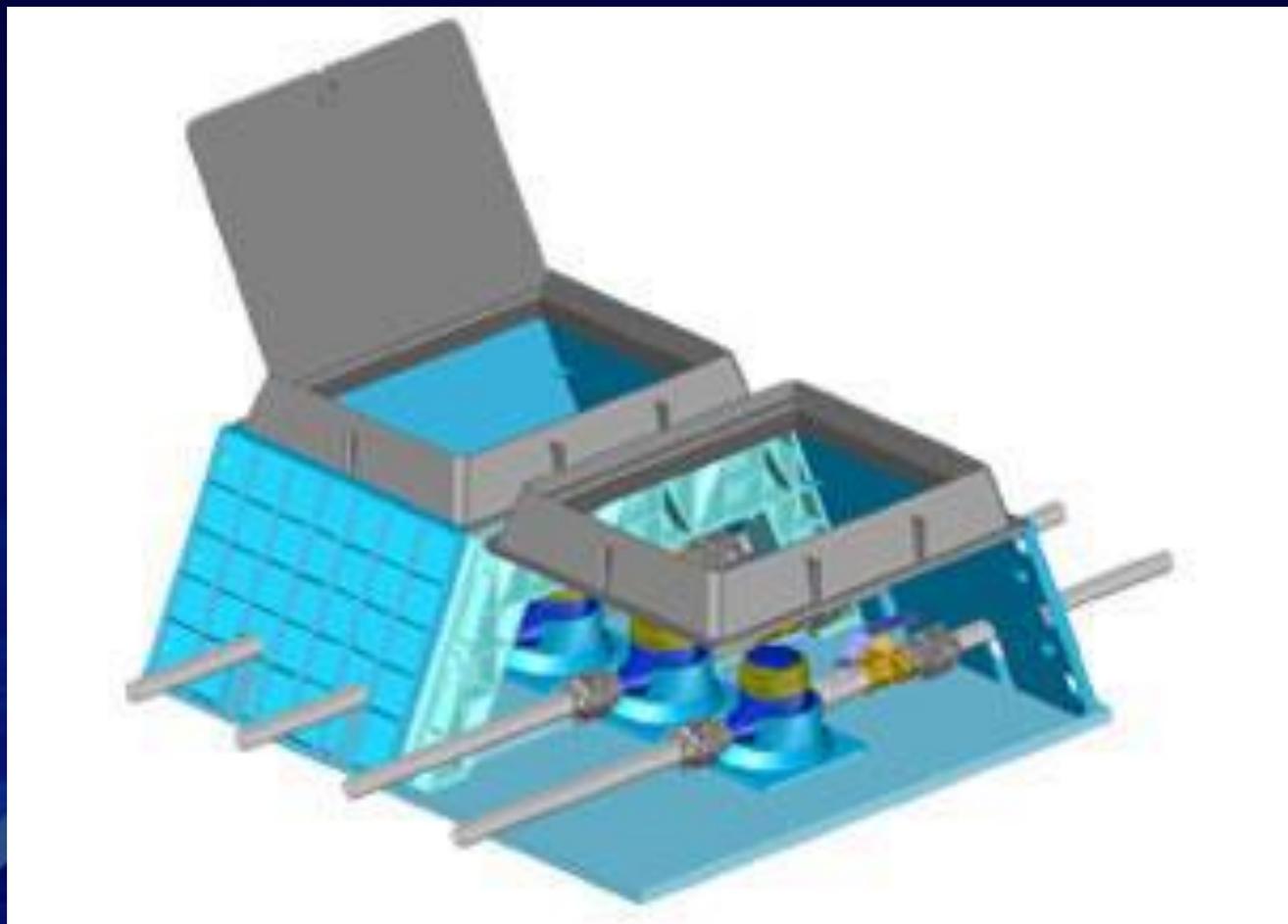
❖ در ساخت اتاقچه کنتور لزوماً موارد زیر باید رعایت گردد:

- حداکثر فاصله قرائت تا روی دریچه اتاقچه کنتور باید ۳۵ سانتیمتر باشد.
- به منظور جلوگیری از یخ زدگی در نقاط سردسیر، ضرورتاً اتاقچه کنتور در فضای بسته باشد، در غیر اینصورت تمهیدات لازم برای جلوگیری از یخ زدگی به کمک مشترک در نظر گرفته شود.
- به منظور جلوگیری از ورود آبهای سطحی (تشدید آلودگی - یخ زدگی) بایستی سطح بالایی دریچه اتاقچه کنتور نسبت به سطح زمین ۲ تا ۵ سانتیمتر بالاتر باشد.

- حداقل فاصله محور لوله داخل اتاقچه از کف اتاقچه 20 سانتیمتر باشد که با در نظر گرفتن عمق یخ بندان این عمق افزایش می یابد.
- فاصله محور لوله از لبه دریچه اتاقچه برای قطر $\frac{1}{2}$ و $\frac{3}{4}$ اینچ ، 15 سانتی متر و برای قطر 1 اتا 2 اینچی 20 سانتی متر باشد.
- فاصله لبه دریچه اتاقچه کنتور از دیواره جانبی ملک حداقل 50 سانتیمتر و حداقل 80 سانتیمتر باشد.
- ضخامت دیوار اتاقچه 22 سانتیمتر باشد.
- به منظور تخلیه آب جمع شده در اتاقچه کنتور و انتقال آن به زیرزمین و نیز پیسازی دیوارهای اتاقچه کنتور از شن ریزدانه به ارتفاع 20 سانتیمتر و به ابعاد 10 سانتیمتر بیشتر از پشت تا پشت دیوار اتاقچه کنتور پس از آن با زاویه 45 درجه تا سطح زیرین شن ریزی مطابق نقشه اجرایی انجام گردد.

❖ هم اکنون حوضچه های پلی اتیلنی استاندارد نیز مورد استفاده قرار می گیرد

❖ دریچه کنتور

❖ دریچه کنتور در پوشی است که روی اتاقچه کنتور نصب میشود . و این شامل دو قطعه دریچه و نشیمن گاه دریچه می باشد که برای انشعبات ۲/۱ و ۴/۳ اینچ عرض آن حدود ۳۰ و طول آن ۴۰ سانتیمتر بوده و برای انشعبات با اقطار ۱ تا ۲ اینچ عرض آن حدود ۴۰ سانتیمتر و طول آن ۵۰ سانتیمتر خواهد بود .

❖ همچنین روی دریچه کنتور قفل گردشی به نشیمنگاه تعییه شده باشد و عبارت کنتور آب بر روی دریچه حک شده باشد.

❖ یادآوری:

❖ ضخامت دریچه چدنی اتاقچه کنتور به گونه ای باید باشد که فشار ناشی از یک بار متمرکر ۵۰ کیلو گرمی را تحمل نماید(چرخ خودرو سبک)

عرض (سانتيمتر)	طول (سانتيمتر)	قطر انشعاب
٣٠	٤٠	قطر ١/٢ تا يك اينچ
٤٠	٥٠	قطر يك اينچ به بالا

- نقطه تحويل آب

نقطه تحويل عبارت است از نقطه اي که تاسيسات شركت به تاسيسات مشترك اتصال داده می شود و در آن محل وسائل اندازه گیری و کنترل نصب می گردد.

- خدمات آب

خدمات آب عبارت است از در دسترس قرار دادن و فراهم بودن امکانات برداشت واستفاده از شبکه آب رسانی توسط انشعاب آبرسانی توسط انشعاب آب و وسائل اندازه گیری (کنتور) با ظرفیت مشخص و با فشار مقرر و کیفیت مناسب (در نقطه تحويل) اعم از اینکه مشترك از این ظرفیت استفاده نماید یا ننماید.

❖ فشار متعارف شبکه آب با توجه به تعریف حداقل و حداقل فشار مجاز شبکه توزیع در نسخه ۱۱۷-۳ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و با نظر کمیته فنی شركت (متشكل از مدیر شبکه و انشعاب و کارشناسان دفتر فنی) برای هر منطقه تعیین می شود.

❖ ب: اصول و مقررات

- ❖ اصول و مقرراتی که در این مجموعه ارائه گردیده است ، مجموعه اصول و قواعد فنی بوده که رعایت آن در طراحی ، محاسبه ، اجراء و بهره برداری و نگهداری از انشعاب آب آشامیدنی اماکن ، اعم از مسکونی و غیر مسکونی به لحاظ اطمینان از ایمنی ، بهداشت ، بهره برداری مناسب ، کاهش تلفات آب و صرفه جویی اقتصادی الزامی است . حدود کاربرد اصول و مقررات تعریف شده در دستورالعمل حاضر به شرح زیر است
- ساختمانهای موجود و دارای انشعاب مشمول اجبار رعایت ضوابط مندرج در این دستورالعمل نمی باشند .
- هرنوع تغییر ، توسعه یا نوسازی که در ساختمانهای موجود صورت میگیرد ، باید با رعایت نکات مندرج در این دستورالعمل باشد .
- در کلیه ساختمانهای جدید الاحداث رعایت مقررات مندرج در این دستورالعمل اجباری بوده و مسئولیت نظارت آن بر ناظرین سازمان نظام مهندسی می باشد .

❖ ب-۱) استانداردها

❖ در نصب انشعاب آب آشامیدنی ، مشخصات مصالح و ضوابط نصب و اجرای لوله کشی از قبیل فیتینگ، فلنچ ، شیر ، کنتور و سایر لوازم باید در هر مورد با استانداردهای زیر مطابقت داشته باشد:

- ❖ - مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران (ISIRI)
- ❖ - سازمان بین المللی استاندارد (ISO)
- ❖ - مؤسسه استاندارد آلمان (DIN)
- ❖ - مؤسسه استاندارد بریتانیا (BSI)
- ❖ - مؤسسه ملی استاندارد آمریکا (ANSI)

❖ در صورتی که مصالح انتخابی طبق استاندارد کشور دیگری ساخته شده باشد ،باید در هر مورد قبل از کاربرد با ضوابط ساخت و آزمون یکی از استانداردهای مندرج در فوق مطابقت داشته باشد و پس از تأیید مورد استفاده قرار گیرد

❖ ب-۲) نقشه ها و مشخصات فنی

- ❖ هر ساختمانی که قرار است احداث گردد و یا ساختمان موجودی که نیاز به بازسازی و نوسازی و یا توسعه دارد ، باید قبل از صدور پروانه ساخت مدارک و نقشه های زیر از طرف متقاضی به تأیید شرکت آب و فاضلاب رسانده شود . از این رو لازم است برای هر متقاضی پرونده ای در شرکت آب و فاضلاب تشکیل و کلیه اسناد و مدارک در آن بایگانی گردد . لازم به ذکر است که مقیاس هیچیک از نقشه ها بایستی از ۱:۱۰۰۰ کوچکتر باشد .

❖ ب-۳) مصالح

- ❖ در نصب انشعابات آب انتخاب و مصرف مصالح بایستی موارد زیر مد نظر قرار گیرد :
  - ❖ - تنها از مصالحی استفاده شود که با یکی از استانداردهای فوق الذکر مطابقت داشته باشد . از مصالح دست دوم بویژه کنتور تنها پس از آزمایش و کنترل و اخذ تأییدیه می توان استفاده نمود .

- ❖ - مصالح انتخابی با توجه به خصوصیات اقلیمی بایستی در برابر اثر خورندگی و تغییر کیفیت آب آشامیدنی مقاوم باشد .

- ❖ - موادی که برای آب بندی در اتصال دنده ای روی دنده ها بکار میرود بایستی از جنسی مرغوب و فاقد سرب باشد .
- ❖ - فشار کار مجاز همه قطعات و اجزا و انشعابات در دمای ۶۵ درجه سانتیگراد نباید کمتر از ۱۰ اتمسفر باشد.
- ❖ اتصالاتی که در لوله کشی استفاده می شود باید از لحاظ استانداردهای جنس ، اندازه ، ضخامت جداره ، نوع دنده و دیگر مشخصات با لوله ها مطابقت داشته باشد و برای با لوله های انتخاب شده مناسب باشد . سطح داخلی اتصالات نباید برامدگی ، لبه یا تغییر سطح مقطع ، که ممکن است مانعی در برابر جریان آب ایجاد کند داشته باشد

❖ ب-۴) مسیر نصب انشعاب

❖ برای شناسایی محل لوله در زیرزمین از نقشه های توزیع آب در دو مقیاس ۱/۵۰۰ و ۱/۲۰۰ میتوان استفاده کرد. همچنین در صورت نبود نقشه میتوان از روش های زیر جهت شناسایی مسیر لوله اصلی استفاده نمود:

- ❖ ۱ - استفاده از اطلاعات افراد مطلع در تعمیر و نگهداری تاسیسات آب
- ❖ ۲ - علائم و شیرخاطهای موجود
- ❖ ۳ - فرمهای ثبت اطلاعات انشعابهای مجاور
- ❖ ۴ - توجه به محل نصب شیرهای روی شبکه جهت تعیین مسیر لوله
- ❖ ۵- سوندazer

❖ تعیین مسیر انشعاب :

- ❖ نکات مهم در نصب انشعاب به لحاظ مسیر، استحکام و شناسایی عبارتند از:
- مسیر انشعاب باید در یک خط مستقیم قرار گیرد تا در هنگام بروز حادثه دقیقاً با در نظر - گرفتن وضعیت کنتور مسیر لوله انشعاب را بتوان حدس زد.
- تعیین مسیر انشعاب بستگی به محل قرار گیری درب اصلی (ورود و خروج) ملک دارد.
- محل نصب کنتور باید به گونه ای انتخاب گردد تا دسترسی مامور قرائت کنتور به سادگی انجام گیرد.
- در مواردی که ملک مشترک چند ورودی داشته باشد در این صورت ترجیحاً کنتور در پشت دری نصب میگردد که بیشترین رفت و آمد ساکنین از آن صورت گیرد.
- محل نصب کنتور باید در معرض کمترین آسیب قرار گیرد.
- محل نصب شیر شبکه (کمربند) حداقل به فاصله 2 متر از انتهای لوله شبکه توزیع باشد.
- پس از روئیت لوله اصلی شبکه توزیع دقت کافی به عمل آید که لوله مذکور لوله گاز نباشد

- ❖ رعایت موارد زیر در حفاظت انشعاب آب از خدمات احتمالی که موجب تلفات و خسارت بعدی می‌گردد الزامی است :
- ❖ - عرض ترانشه : این عرض معمولاً حدود ۴۰ الی ۵۰ سانتیمتر در نظر گرفته می‌شود.
- ❖ - عمق ترانشه : با توجه به عمق لوله شبکه و محل ورود انشعاب به داخل ملک متناسباً تعیین می‌گردد. از طرفی
- ❖ دیگر برای نقاط سردسیر به منظور جلوگیری از بخ زدگی حداقل ۱۰۰ سانتیمتر و در سایر نقاط به لحاظ استحکام و انتقال نیروی بارهای خارجی به طرفین لوله عمق حفاری ۷۰ سانتیمتر باشد.
- ❖ پس از اینکه ترانشه حفاری شد کف ترانشه باید با استفاده از یک لایه مصالح ریزدانه بسترسازی شود تا کاملاً زیر لوله انشعاب صاف و نرم باشد چرا که اگر انشعاب از جنس پی وی سی یا پلی اتیلن باشد وجود قلوه سنگ یا قطعات آسفالت در ترانشه باعث سوراخ شدن لوله بر اثر فشارهای خارجی خواهد شد.

- ❖ کanal هایی که برای لوله گذاری به موازات پی ساختمان حفر می شوند ، نباید زیر خط ۴۵ درجه ای که سطح باربر پی رسم شده باشد قرار گیرد .
- ❖ - لوله هایی که از زیر یا داخل دیوار ساختمان عبور می کنند باید در برابر شکسته شدن حفاظت شوند ، اگر لوله از زیر یا داخل دیوار عبور کند ، باید روی لوله سقف طاقی شکل ایجاد نمود و یا لوله را از داخل غلاف لوله با قطر نامی حداقل دو برابر مقداری که برای عبور لوله از دیوار لازم است ، عبور داد تا بار دیوار یا پی مستقیماً روی لوله وارد نشود .
- ❖ - در صورتی که لوله از داخل مصالح خورنده ای که ممکن است بر سطح خارجی لوله اثر خورنده‌گی داشته باشد عبور می کنند ، باید سطح خارجی آن در مقابل خورنده‌گی ، با اندود یا روکش‌های مناسب حذف شود .
- ❖ غلاف لوله ، که برای عبور لوله از دیوارها یا پی‌های خارجی ساختمان نصب می شود ، باید طوری کار گذاری شوند که فاصله بین سطح خارجی لوله و سطح داخلی غلاف ، با مواد مقاوم در برابر نفوذ آب کاملاً مسدود شود

- ❖ - در صورتیکه لوله انشعاب شهر از زیر کف وارد ساختمان شود باید اطراف آن طوری با مصالح ساختمانی بسته شود که از ورود جانوران به داخل ساختمان جلوگیری گردد .
- ❖ - محل اتصال لوله به لوله ، لوله به فیتینگ یا فیتینگ به فیتینگ مطلقاً در اجزای ساختمان یا زیر کف دفن شوند .
- ❖ - هیچ نوع مانعی که خاکبرداری و دستری به لوله انشعاب و دیگر اجزای آن را مشکل کند نباید بر روی مسیر انشعاب در محوطه یا حیاط ساختمان ایجاد شود .

❖ ب-۵) اجراء

- ❖ رعایت مجموعه مقررات زیر در حین اجرا الزامی است :
- نصب انشعباب بایستی بر طبق نقشه های اجرایی انجام گیرد.
- اجرای کار نصب انشعباب توسط کارگران آموزش دیده و ماهر صورت گیرد. عملیات بازرسی تأیید یا رد اجرای عملیات به عهده ناظرین نصب سازمان نظام مهندسی است.
- نصب انشعباب باید با توجه به صرفه جویی در مصالح و دست مزد ، حفاظت در برابر خرابی و آسیب دیدگی ، خوردگی واين قبیل موارد انجام شود
- در جریان نصب لوله و دیگر اجزای انشعباب باید داخل لوله ها و فیتینگ ها از ذرات فلز ، ماسه ، خاک ، مواد آب بند و ... کاملاً پاک گردد.
- قبل از نصب کنتور ، از سالم بودن پلیمپ اطمینان حاصل گردد.
- قبل از نصب کنتور در خط لوله مجدداً بایستی از عدم وجود ذرات خارجی در لوله اطمینان پیدا گردد. برای این منظور لازم است برای مدتی آب به طور کامل جربان پیدا کرده تا کلیه ذرات معلق از لوله خارج شود .

- ❖ موقعیت نصب کنتور بایستی به گونه ای باشد که در تمام اوقات در داخل آن آب وجود داشته باشد برای این منظور پیشنهاد می گردد که کنتور در پایین ترین ارتفاع محل مصرف نصب شود .
- ❖ - بعد از نصب کنتور بایستی تمام حباب های موجود در خط لوله و کنتور از آن خارج شود برای این منظور بایستی دبی خروجی از کنتور توسط یک شیر به تدریج از کمترین مقدار دبی تا دبی ماکریم باز شده و به مدت حداقل یک دقیقه در این دبی کار کند .
- ❖ - هنگام نصب باید توجه داشت که کنتور افقی باشد و صفحه نشان دهنده آن نیز رو به بالا باشد در غیر این صورت امکان کاهش در دقت و عملکرد کنتور وجود دارد .
- ❖ - محل نصب کنتور حتی الامکان باید عاری از گل ولای و مواد خورنده باشد .
- ❖ - هنگام نصب باید به فلش نشان دهنده جریان که روی پوسته کنتور حک شده توجه داشت که هم جهت با جریان آب باشد .
- ❖ نصب کنتور در محلهایی از خطوط لوله که امکان وجود ضربه آب (ضربه قوچ) می رود مجاز نمی باشد .

- ❖ نصب کنتور به صورت تخلیه آزاد مجاز نبوده و بایستی در قسمت خروجی کنتور مقداری مقاومت وجود داشته باشد . فشار معکوس خروجی کنتور حداقل ۱/۰ بار باشد .
- ❖ - از نصب کنتور در محل هایی از شبکه که دارای فشار های بالاتر از ۱۰ بار می باشد ، پرهیز شود .
- ❖ - نصب کنتور و متعلقات مربوطه بایستی در درون حوضچه مناسب صورت گیرد .
- ❖ * مهم :
  - ❖ توصیه می شود کلکتور در داخل ساختمان (حدالامکان داخل حوضچه کنتور) نصب شود تا درصد اتفاقات لوله ها و کلکتور به شدت کاهش یابد و آسیب کمتری به دیوار یا پی ساختمان در اثر سوراخ کردن وارد شود .

❖ ج) نصب انشعاب

❖ مراحل اجرای نصب انشعاب آب به ترتیب زیر میباشد:

❖ ۱ - شناسایی مسیر لوله اصلی

❖ ۲ - تعیین مسیر انشعاب و محل نصب کنتور

❖ ۳ - حفاری محل توسط متقااضی

❖ ۴ - زیرسازی بستر لوله انشعاب و تسطیح خاک سرندی زیر لوله انشعاب (۱۰ تا ۱۵ سانتی متر)

❖ ۵ - نصب کمربند، شیر شبکه و سوراخ گیر.

❖ ۶ - لوله کشی از شیر شبکه تا شیر انشعاب

❖ ۷ - نصب شیر قطع و وصل بر روی پایه نگهدارنده و محفظه قطع و وصل

❖ ۸ - لوله کشی از شیر انشعاب تا کنتور

❖ ۹ - ساخت اتاقچه کنتور (شامل زهکشی با شن، بن سبک برای پی دیوار آجرچینی، آجرچینی به ابعاد تعیین شده) و یا استفاده از حوضچه های پلی اتیلنی

❖ نصب انشعاب قبل از احداث حوضچه به هیچ عنوان مجاز نمی باشد .

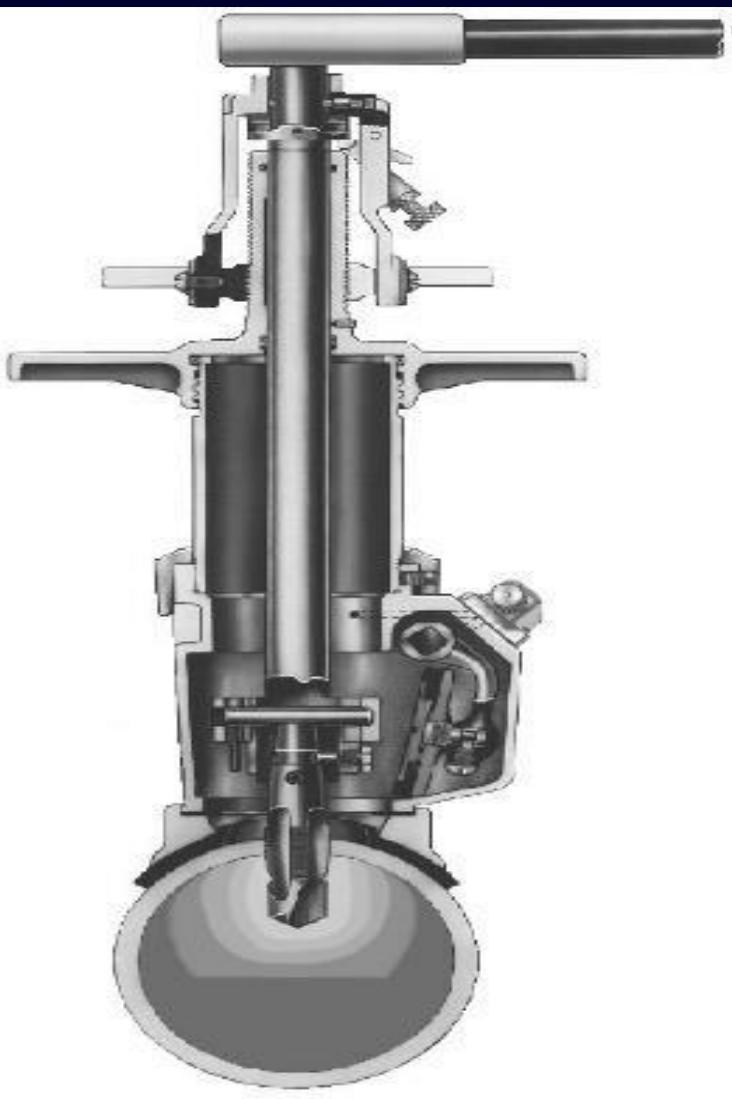
- ۱۰ - باز کردن شیر شبکه و شیر انشعاب با رعایت کلیه موارد ایمنی برای پاکسازی داخل لوله و
شیرآلات
- ۱۱ - نصب پکیج کنتور
- ۱۲ - تست نهایی آبیندی با فشار شبکه به مدت حداقل ۳ دقیقه
- ۱۳ - خاکریزی با خاک سرندی روی لوله به ارتفاع ۲۰ سانتیمتر
- ۱۴ - مرحله اولیه متراکم کردن خاک (کمپکت)
- ۱۵ - خاکریزی عاری از قطعات درشت سنگ و آسفالت تا عمق ۲۰ سانتیمتری از کف معب
عمومی (تراکم ۹۵ درصد)
- ۱۶ - نصب نوار هشدار دهنده و خاکریزی مجدد تا سطح معب و ساخت گرده ماهی به ارتفاع
۵ سانتی متر و کوبیدن مجدد
- ۱۷ - تکمیل فرم گزارش اتمام کار
- ❖ انجام مراحل ۱۲ تا ۱۶ بر عهده متقاضی و با نظارت ناظرین سازمان نظام مهندسی می باشد.

❖ نصب کمربند، شیر شبکه و سوراخگیری انشعاب

❖ در این مرحله نصب اجزا انشعاب آغاز میگردد .ابتدا کمربند به دور لوله اصلی بسته میشود .جنس و نوع کمربند با توجه به جنس و قطر لوله اصلی مناسب با قطر انشعاب درخواستی تعیین میگردد .معمولًا برای لوله های پلی اتیلن از کمربندهایی از جنس پلی اتیلن و برای لوله های آزبست سیمان و داکتیل از جنس چدن استفاده میگردد .پیش از اتصال کمربند به لوله شبکه اصلی، محل نصب کمربند به منظور جلوگیری از ورود آلودگی و نیز آب بندی مطلوب و داشتن نشیمنگاه مناسب باید تمیز گردد.

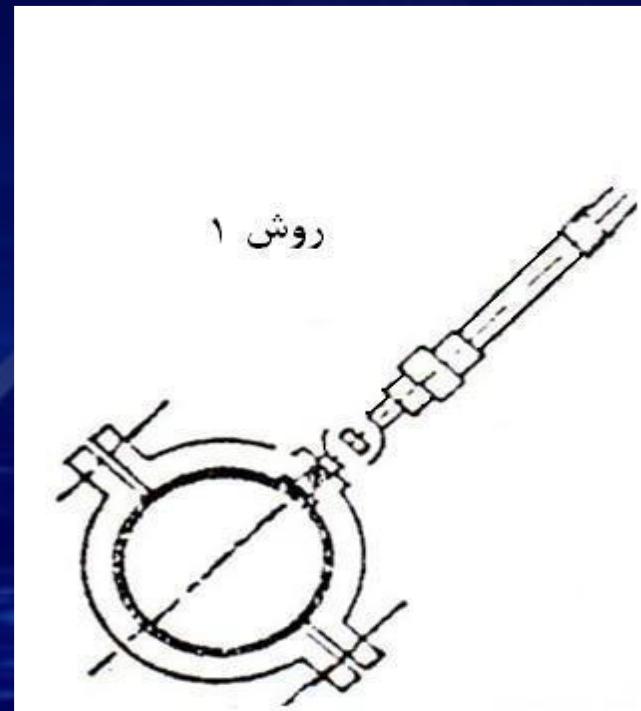
❖ هنگام نصب کمربند باید ضمن قرار دادن واشر لاستیکی کمربند انشعاب برای آب بندی پیچهای جانبی با واشرهای فلزی بسته شود.

❖ بعد از بسته شدن کمربند، شیر شبکه را در حالت باز قرار داده و دستگاه سوراخکاری که قبل از بسته شدن کمربند، شیر شبکه را در روی آن بسته شده است روی شیر شبکه پیچ میشود سپس عمل سوراخکاری انجام میگیرد .پس از اینکه عمل سوراخ کردن لوله به اتمام رسید متنه خارج و شیرشبکه بسته میشود.

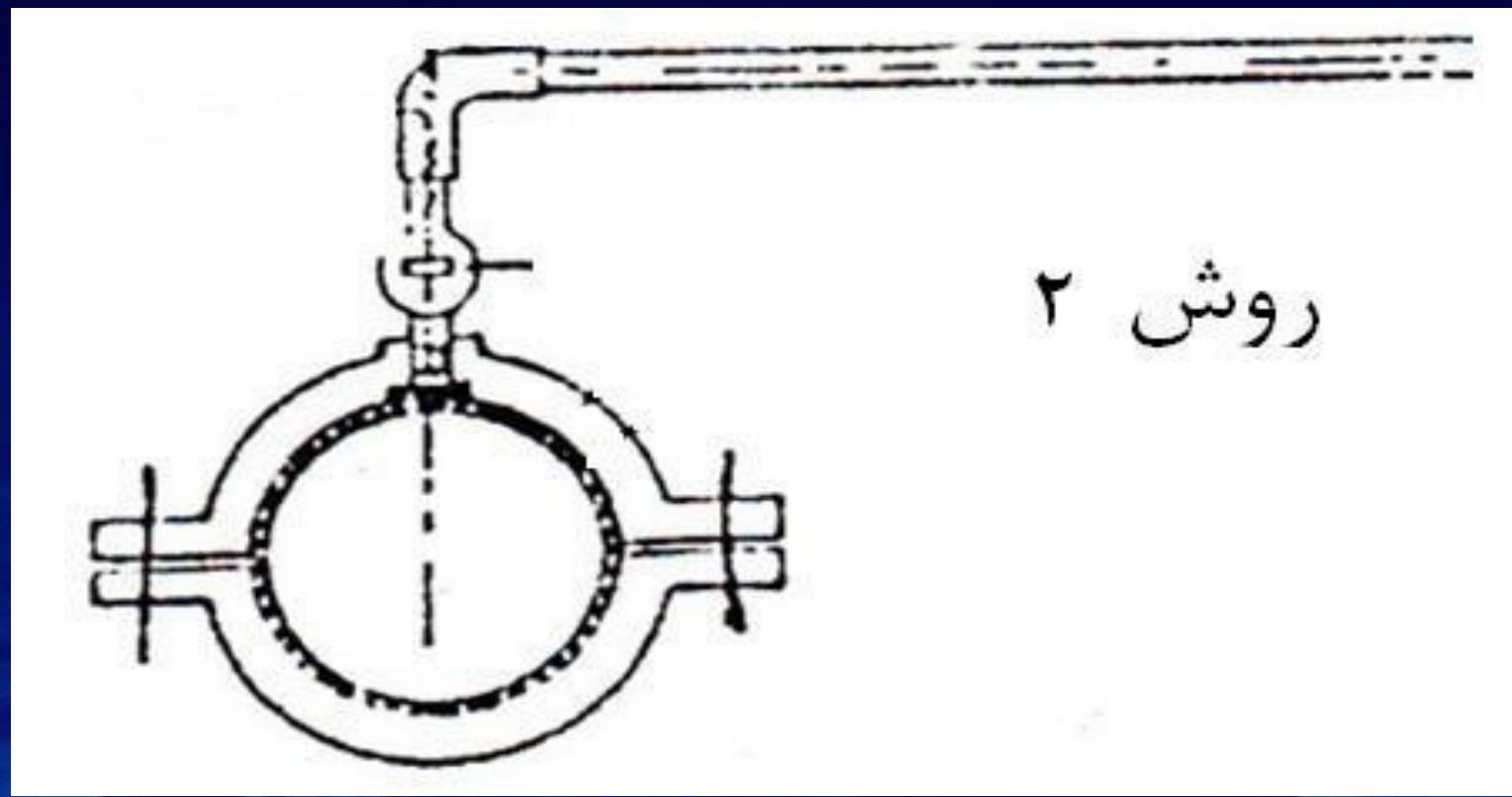

❖ یکی از مسائلی که در این قسمت باید به آن توجه شود زاویه قرار گرفتن کمربند نسبت به لوله اصلی یا به عبارت دیگر جهت انشعاب میباشد. کمربند انشعاب را میتوان به سه روش نصب کرد:

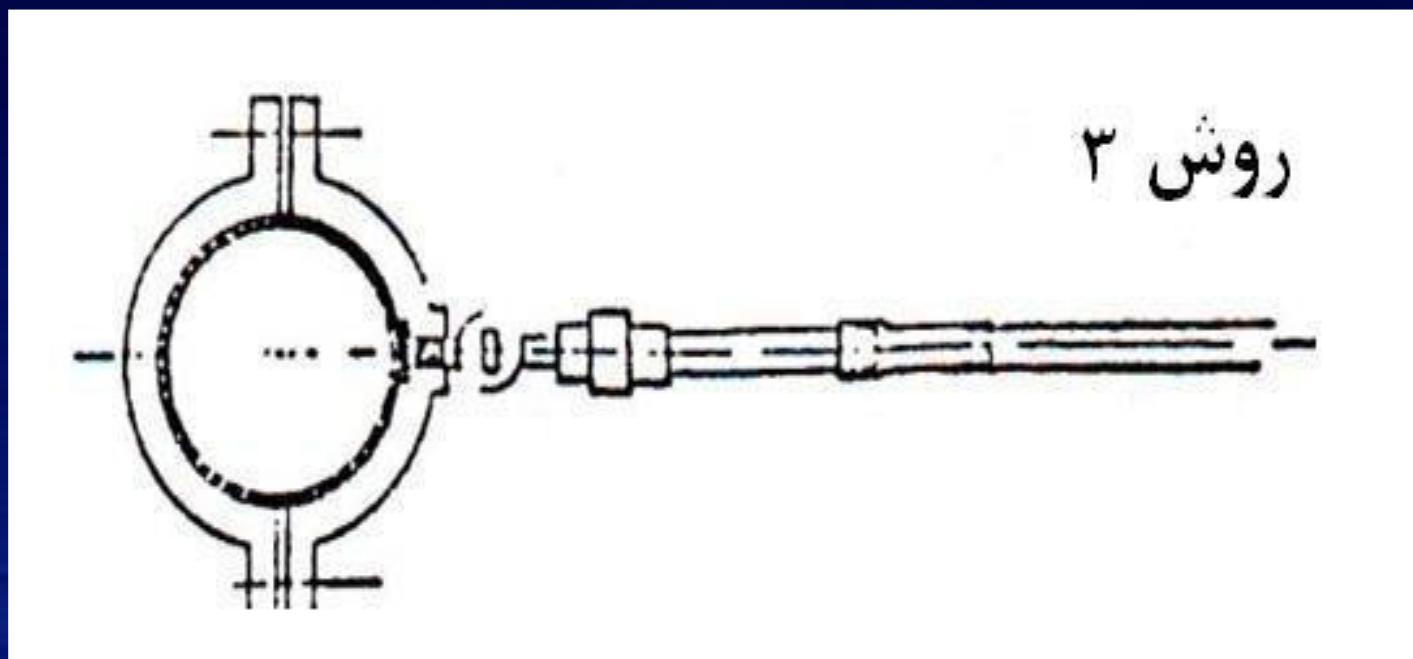
❖ روش ۱: کمربند بصورت مورب با زاویه حدود ۴۵ تا ۲۲ درجه نصب شود

❖ روشن ۲ : کمربند به صورت قائم قرار گیرد :

❖ روش ۳: در صورت اجبار جهت انشعاب بصورت افقی قرار گیرد:

❖ یادآوری 1 :

❖ روش نصب افقی بدلیل صعوبت در سوراخ گیری، ضعف در مقابل بارهای عمودی و ترافیکی و افزایش تعداد اتصالات بجز در شرایط ضروری توصیه نمیشود.

❖ یادآوری 2 :

❖ توصیه میگردد نصب کمربند انشعباب مورب و در صورت عدم امکان بصورت قائم اجرا گردد.

❖ پس از انجام مراحل فوق در صورت بکار گیری روش (نصب کمربند با زاویه ۴۵ درجه) لوله انشعباب بدون استفاده از زانویی و با خم کردن ۴۵ درجه لوله مستقیماً از شیر شبکه به شیر انشعباب (قطع و وصل) متصل می گردد.

❖ ارزیابی روش‌های برخورد با متخلفین

پس از پردازش اطلاعات مربوط به کنترل اماکن کلیه انشعابات غیر استاندارد و تخلفات مشترکین مشخص شده و لیستی از آنها تهیه می‌شود.

در این فعالیت ضمن بررسی انواع موارد وقوع تخلف در شرکت‌های آب و فاضلاب نحوه برخورد متناسب با متخلفین بر اساس آیین نامه‌های عملیاتی و تجارب به دست آمده به شرح ذیل ارائه می‌گردد

❖ الف) انواع موارد وقوع تخلف

❖ بطور کلی عبارت مخالف در شرکتهای آب و فاضلاب به مشترکینی اطلاق می‌گردد که دارای انشعاب و اشتراک قانونی می‌باشد ولی به دلیل دخل و تصرف در وضعیت کنتور یا انشعاب با هدف سوءاستفاده از تأسیسات شبکه، عدم رعایت مقررات و ضوابط و عدم انجام تعهدات خود به یکی از صورتهای زیر مرتکب خلاف گردیده‌اند

- ۱- انشعابهای دارای پمپ تأمین فشار روی شبکه اینگونه از انشعابها برای تأمین فشار مورد نیاز شبکه داخلی به صورت غیر مجاز اقدام به نصب پمپ تأمین فشار بر روی شبکه توزیع آب نموده و موجبات آلودگی آب و افزایش افت فشار در شبکه توزیع اصلی را فراهم می سازند .
- ۲- مشترکین که موجب نامرئی شدن شیر قطع و وصل خود شده اند در صورتی که به تشخیص شرکت مشترکین موجب نامرئی شدن شیر قطع و وصل خود شده باشند مشترکی متخلوف محسوب می شود .
- انشعب غیر مجاز
- الف - قبل از کنتور
- در این حالت ملک دارای اشتراک و کنتور می باشد ولی به دلیل سود جویی و گریز از پرداخت هزینه آب بهاء ، از قبل از کنتور ، توسط یک خط کنار گذر انشعب اخذ شده است .
- به گونه ای که آب مصرفی مشترک در هنگام مصرف با عبور از مسیر کنار گذر موجب شماره اندازی کنتور نشده و بدین طریق مصرف مشترک در رقم کنتور لحاظ نمی شود

ب - از بعد از کنتور به ملکی دیگر
در این حالت مشترک با واگذاری انشعاب غیر مجاز به املاک مجاور باعث بهره مندی اماکن دیگر از شبکه توزیع آب گردیده اند و به دین وسیله به شرکت های آب و فاضلاب خسارت وارد میسازد.

ج- کنتور معکوس
در این حالت توسط شخص مشترک با هدف گریز از پرداخت مبلغ واقعی آب بهاء در اواسط دوره قرائت جهت نصب کنتور خویش را تعویض می نماید و بدین ترتیب با گردش عقربه های کنتور در جهت عکس رقم کنتور (صرف) کاهش می یابد .

د- کنتور پلمپ باز
در این حالت پلمپ کنتور توسط شخص مشترک و با هدف سوء استفاده ، دستکاری و شکسته می گردد.

در واقع اشخاص سودجو با هدف گریز از پرداخت مبلغ واقعی آب بهاء مبادرت می ورزند

❖ نصب انشعابات آپارتمانی(چند واحدی)

برای کلیه آپارتمانهای چند واحدی بعد از تعیین قطر لوله کلکتور، مطابق با دستورالعمل نصب انشعاب باید انجام گردد.

تبصره ۵:

ایجاد تاسیسات لازم بمنظور ذخیره یک تا دو روزه مصرف کل (به هزینه مشترک) برای مجتمع، تامین فشار لازم و رعایت بهداشت آب بعهده مشترک بوده و شرکت هیچ گونه مسئولیتی در قبال مشکلات توزیع و خصوصاً بهداشت آب بعد از کنتور اصلی ندارد

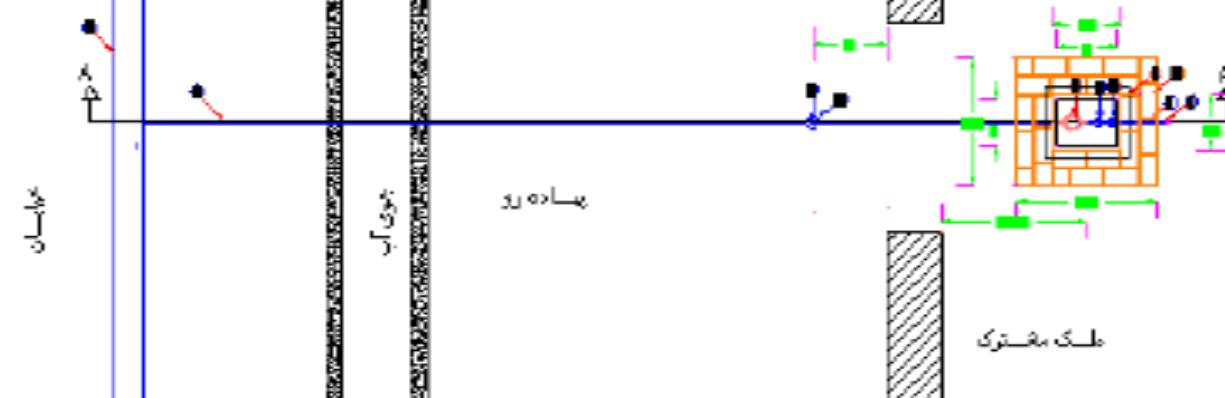
- ❖ حالت های مختلف واگذاری انشعاب آپارتمانی :
- ❖ برحسب ترکیب ساختمان ها ، مجتمع های مسکونی ، مختلط یا غیر مسکونی و شرایط لوله کشی داخلی و مفad آیین نامه آبفا ، سه حالت انشعاب با رعایت آیین نامه آبفا و مقررات این دستورالعمل بشرح زیر خواهیم داشت:
- ❖ الف - انشعاب مجزا
- ❖ انشعابات مجزا برای هر ساختمان عبارت است از تعدادی انشعاب بشرح زیر:
- ❖ ۱ - به تعداد واحدها انشعاب به قطر $1/2$ اینچ
- ❖ ۲ - در صورت وجود مصارف مشترک ، یک انشعاب آب مصارف اشتراکی به قطر $1/2$ اینچ علاوه بر انشعابات مجزا

❖ ب - یک انشعاب اصلی

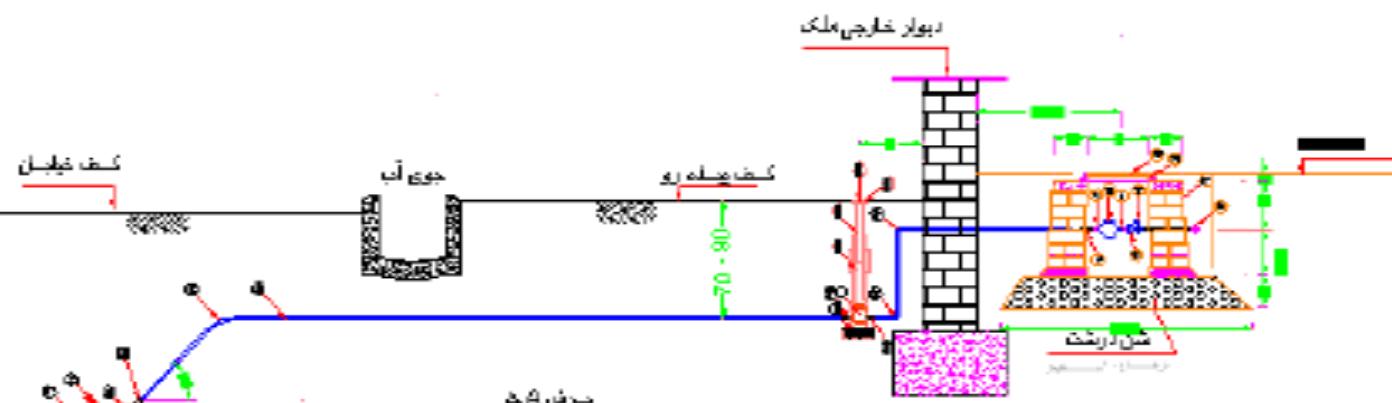
- ❖ یک انشعاب اصلی بقطر متناسب با مصرف کل واحد های مسکونی و مصارف مشترک برای تعیین مصرف اختصاصی هر واحد ، مشروط بر آنکه شرایط لوله کشی داخلی هر واحد به نوعی باشد که بتوان با یک کنتور کلیه مصارف آب سرد و گرم اختصاصی آن واحد را اندازه گیری نمود ، مشترکین میتوانند با رعایت دستورالعمل شرکت به هزینه خود برای هر واحد یک کنتورفرعی نصب نمایند
- ❖ کنتورهای انشعاب مجزا و اصلی به هزینه و توسط شرکت نصب ، تعمیر و نگهداری میشود . شرکت قرائت کنتورها و صدور برگ (قبوض) آب بها را بعهده دارد .

نموده شده از نظریه انتقال میسر
میزان انتقال میسر این سیستم برابر با
انتقال اصلی پوششی = ۰.۷۵ - ۱

ردیف	نام
۱	پوشش اکسیژن
۲	پوشش اکسیژن کلی
۳	پوشش اکسیژن
۴	پوشش اکسیژن کلی
۵	پوشش اکسیژن کلی
۶	پوشش اکسیژن کلی
۷	پوشش اکسیژن کلی
۸	پوشش اکسیژن کلی
۹	پوشش اکسیژن کلی
۱۰	پوشش اکسیژن کلی
۱۱	پوشش اکسیژن کلی
۱۲	پوشش اکسیژن کلی
۱۳	پوشش اکسیژن کلی
۱۴	پوشش اکسیژن کلی
۱۵	پوشش اکسیژن کلی
۱۶	پوشش اکسیژن کلی
۱۷	پوشش اکسیژن کلی
۱۸	پوشش اکسیژن کلی
۱۹	پوشش اکسیژن کلی
۲۰	پوشش اکسیژن کلی
۲۱	پوشش اکسیژن کلی
۲۲	پوشش اکسیژن کلی
۲۳	پوشش اکسیژن کلی
۲۴	پوشش اکسیژن کلی
۲۵	پوشش اکسیژن کلی
۲۶	پوشش اکسیژن کلی
۲۷	پوشش اکسیژن کلی
۲۸	پوشش اکسیژن کلی
۲۹	پوشش اکسیژن کلی
۳۰	پوشش اکسیژن کلی
۳۱	پوشش اکسیژن کلی
۳۲	پوشش اکسیژن کلی
۳۳	پوشش اکسیژن کلی
۳۴	پوشش اکسیژن کلی
۳۵	پوشش اکسیژن کلی
۳۶	پوشش اکسیژن کلی
۳۷	پوشش اکسیژن کلی
۳۸	پوشش اکسیژن کلی
۳۹	پوشش اکسیژن کلی
۴۰	پوشش اکسیژن کلی
۴۱	پوشش اکسیژن کلی
۴۲	پوشش اکسیژن کلی
۴۳	پوشش اکسیژن کلی
۴۴	پوشش اکسیژن کلی
۴۵	پوشش اکسیژن کلی
۴۶	پوشش اکسیژن کلی
۴۷	پوشش اکسیژن کلی
۴۸	پوشش اکسیژن کلی
۴۹	پوشش اکسیژن کلی
۵۰	پوشش اکسیژن کلی
۵۱	پوشش اکسیژن کلی
۵۲	پوشش اکسیژن کلی
۵۳	پوشش اکسیژن کلی
۵۴	پوشش اکسیژن کلی
۵۵	پوشش اکسیژن کلی
۵۶	پوشش اکسیژن کلی
۵۷	پوشش اکسیژن کلی
۵۸	پوشش اکسیژن کلی
۵۹	پوشش اکسیژن کلی
۶۰	پوشش اکسیژن کلی
۶۱	پوشش اکسیژن کلی
۶۲	پوشش اکسیژن کلی
۶۳	پوشش اکسیژن کلی
۶۴	پوشش اکسیژن کلی
۶۵	پوشش اکسیژن کلی
۶۶	پوشش اکسیژن کلی
۶۷	پوشش اکسیژن کلی
۶۸	پوشش اکسیژن کلی
۶۹	پوشش اکسیژن کلی
۷۰	پوشش اکسیژن کلی
۷۱	پوشش اکسیژن کلی
۷۲	پوشش اکسیژن کلی
۷۳	پوشش اکسیژن کلی
۷۴	پوشش اکسیژن کلی
۷۵	پوشش اکسیژن کلی
۷۶	پوشش اکسیژن کلی
۷۷	پوشش اکسیژن کلی
۷۸	پوشش اکسیژن کلی
۷۹	پوشش اکسیژن کلی
۸۰	پوشش اکسیژن کلی
۸۱	پوشش اکسیژن کلی
۸۲	پوشش اکسیژن کلی
۸۳	پوشش اکسیژن کلی
۸۴	پوشش اکسیژن کلی
۸۵	پوشش اکسیژن کلی
۸۶	پوشش اکسیژن کلی
۸۷	پوشش اکسیژن کلی
۸۸	پوشش اکسیژن کلی
۸۹	پوشش اکسیژن کلی
۹۰	پوشش اکسیژن کلی
۹۱	پوشش اکسیژن کلی
۹۲	پوشش اکسیژن کلی
۹۳	پوشش اکسیژن کلی
۹۴	پوشش اکسیژن کلی
۹۵	پوشش اکسیژن کلی
۹۶	پوشش اکسیژن کلی
۹۷	پوشش اکسیژن کلی
۹۸	پوشش اکسیژن کلی
۹۹	پوشش اکسیژن کلی
۱۰۰	پوشش اکسیژن کلی

بلان

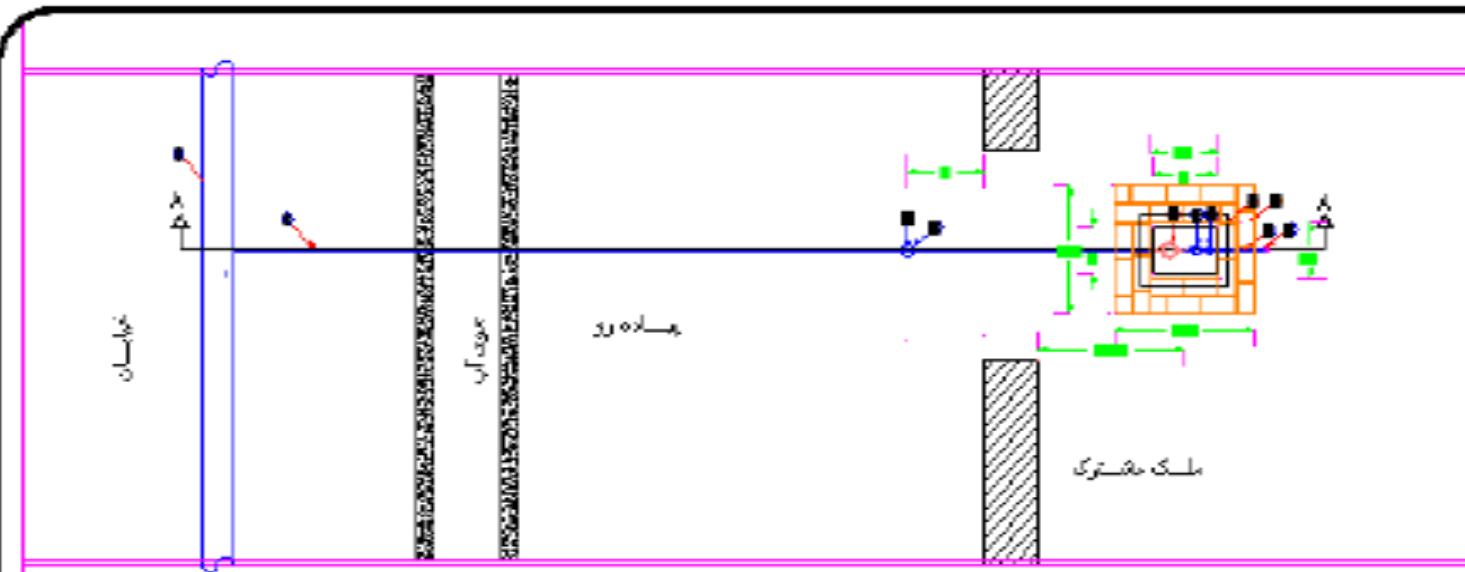
صرف انتساب
صرف انتساب

B	A	قدرته لفظ	رابطه
30cm	40cm	قدر ۷۵ و ۷۶	۱
40cm	50cm	قدر ۱۱/۲ و ۱۱	۲

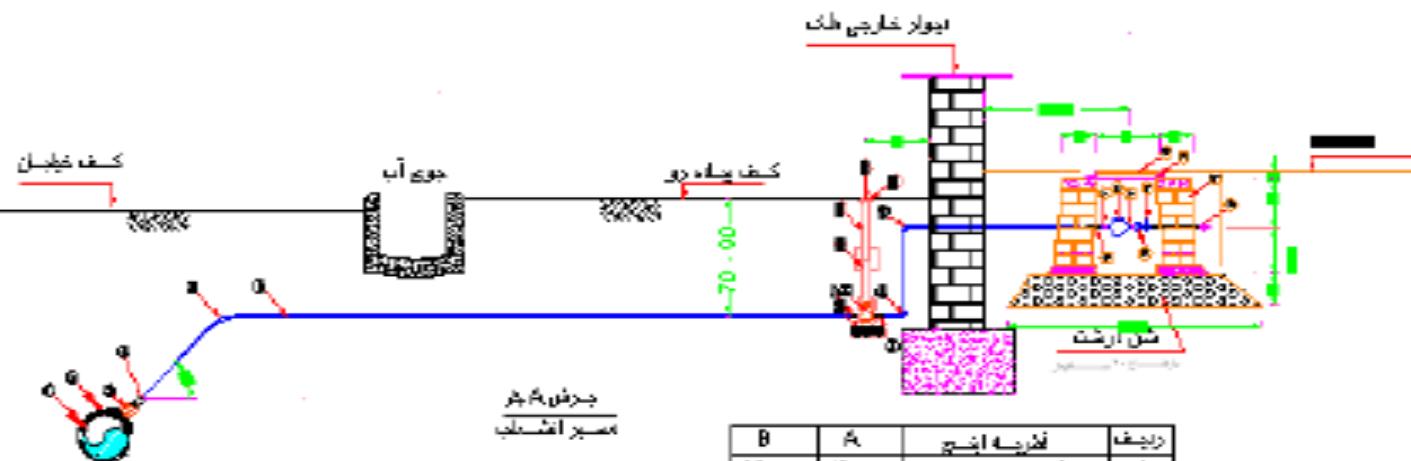
تمثیل فاصله بین اندیزه های افقی از میانه میان اندیزه های افقی

بدون متر اس

۰.۷۵ - ۱ - ۰.۷۵ - ۰.۷۵

二三

B	A	نکته اتفاق	ردیف
30cm	40cm	نکته ۷۶ و ۷۷	1
40cm	30cm	نکته ۷۸ و ۷۹	2

نکته اتفاقات در این مقاله مذکور شده از ترتیبی متفاوت باشند اما همچنان مذکور شده اند.

4.2. *Geographic distribution of the *Phragmites* species complex*

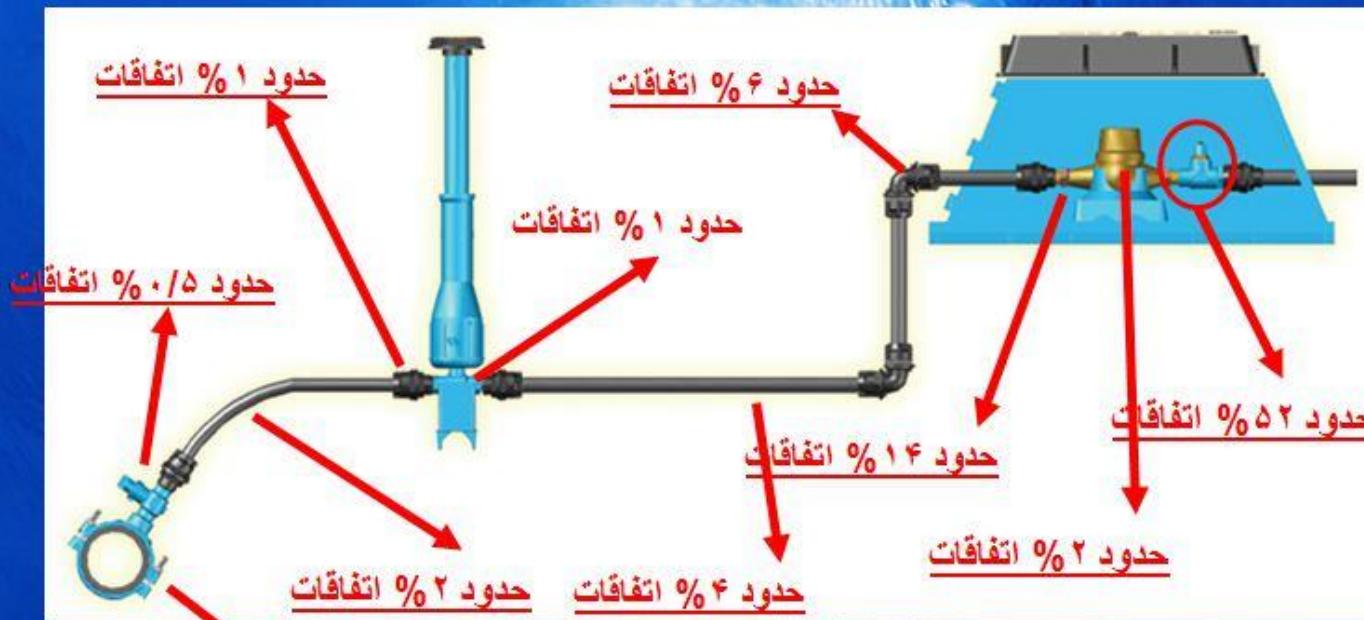
تائید شد. همچنانکه در مارس ۱۹

تعدادی از ملزومات نصب انشعاب آب

عکس قدیمی نصب شبکه آب

حدود درصد اتفاقات در شبکه آب (انشعاب خانگی)

حدود ۱/۵٪ اتفاقات
Failure rate up to 1/5%

٪ ۰/۵

٪ ۰۵۲

- پر حادثه ترین ناحیه : شیر فلکه

- کم حادثه ترین ناحیه : شیر شبکه

نمونه ای از چک لیست های نظارت آب

شرکت آب و فاضلاب استان آذربایجانشرقی

چک لیست نظارت بر نصب انشعاب آب

ردیف	شرح موضوع	تعداد واحد	نام و نام خانوادگی مشترک:
۱	وضعیت لوازم نصب انشعاب	۱	کاربری ..... تعداد واحد .....
۲	وضعیت مسیر انشعاب از شبکه	۱	..... آدرس :
۳	وضعیت حفاری	۱	..... تاریخ
۴	سفاری پیرامون لوله اصلی	۱	..... شماره اشتراک :
۵	وضعیت نصب شیر کلافه یا کمریند	۱	..... امور / اداره ..... نظر کارشناس
۶	کلکتور	۱	..... شماره اشتراک آب و فاضلاب استان آذربایجانشرقی
۷	انشاء انشعاب قدیم	۱	.....
۸	لوازم نصب انشعاب (ترتیب و اجراء)	۱	.....
۹	شیر قطع و وصل	۱	.....
۱۰	حوضچه کنتور	۱	.....
۱۱	دریچه کنتور	۱	.....
۱۲	موقعیت کنتور در حوضچه	۱	.....
۱۳	ترانشه	۱	.....
۱۴	ثبت در GIS	۱	.....
کارشناس ناظرستاد:		ناظر نصب انشعاب منطقه	نماینده پیمانکار:

نمونه ای از عکس های بازدید

تفاوت نصب انشعاب سالم وناسالم

شرايط مناسب : نصب انشعاب بعد از احداث دریچه

نصب انشعابات جدید پس از احداث
دریچه

چیدمان صحیح کنتورها در نتیجه
سهولت در قرائت و بهره برداری ( )
تعویض کنتور، ترمیم نشت و نفوذ و
(...)

نصب صحیح انشعابات و قطع ووصل

با نصب صحیح انشعابات در پشت
درب ورودی و همچنین مرهی ساختن
قطع ووصل ها امکان قرائت صحیح
واسان برای کنتور نویس ها فراهم
میگردد

چیدمان صحیح و مناسب کنتورها

نمونه نصب های اشتباه

❖ نصب اشتباه و عدم رعایت
لوله کشی مناسب باعث
یخ زدگی و مشکلات
دیگر میگردد.

أنواع نصب های اشتباه

نمونه نصب های اشتباه

عدم چیدمان مناسب

عدم چیدمان مناسب کنتورها و در نتیجه عدم صحت کار کرد کنتور و بروز مشکلات در قرائت و تعویض کنتور

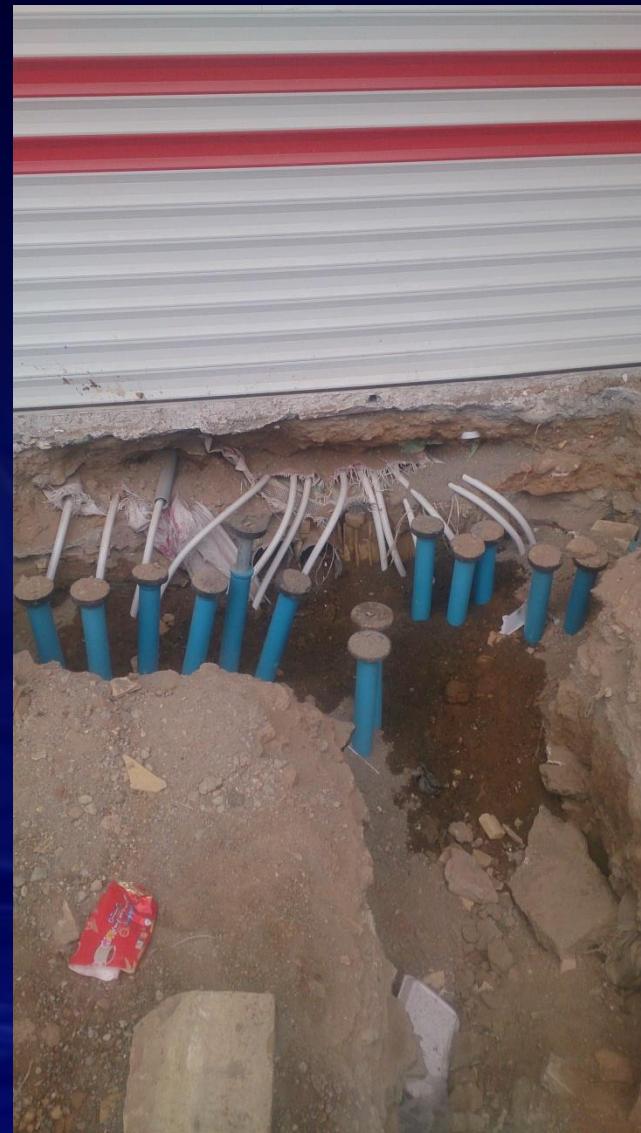

مسیر غلط انشعاب

عبور لوله انشعاب از وسط دیوار!!!
بروز مشکلات متعدد در
بهره برداری و احتمال وقوع
حادثه در صورت نشت اتصالات

مسیر غلط نصب انشعاب

نصب انشعاب قبل از احداث دریچه

واگذاری انشعاب به محل بدون
حصار و قبل از مشخص شدن بر
و کف
همچنین لوله در سطح واگذار
شده است

نصب انشعاب قبل از احداث حوضچه

نصب انشعاب قبل از احداث حوضچه

قراردادن پلاک

نصب پلاک در روی کنتور

❖ نصب پلاک در روی کنتور که باعث سهولت در قرائت کنتور های میگردد

کنتور دیواری و زاویه دار

انحراف کنتور از امتداد افقی در

نتیجه عدم کار کرد صحیح

کنتور

کلکتور در داخل دریچه کنتور

و بدون رعایت فاصله استاندارد

بروز جریان آشفته در نزدیکی

کنتور و عدم کار کرد صحیح

آن

کنتور دیواری و زاویه دار

کارگاه اموزشی نصب انشعاب

کارگاه اموزشی نصب انشعاب

کارگاه اموزشی نصب انشعاب

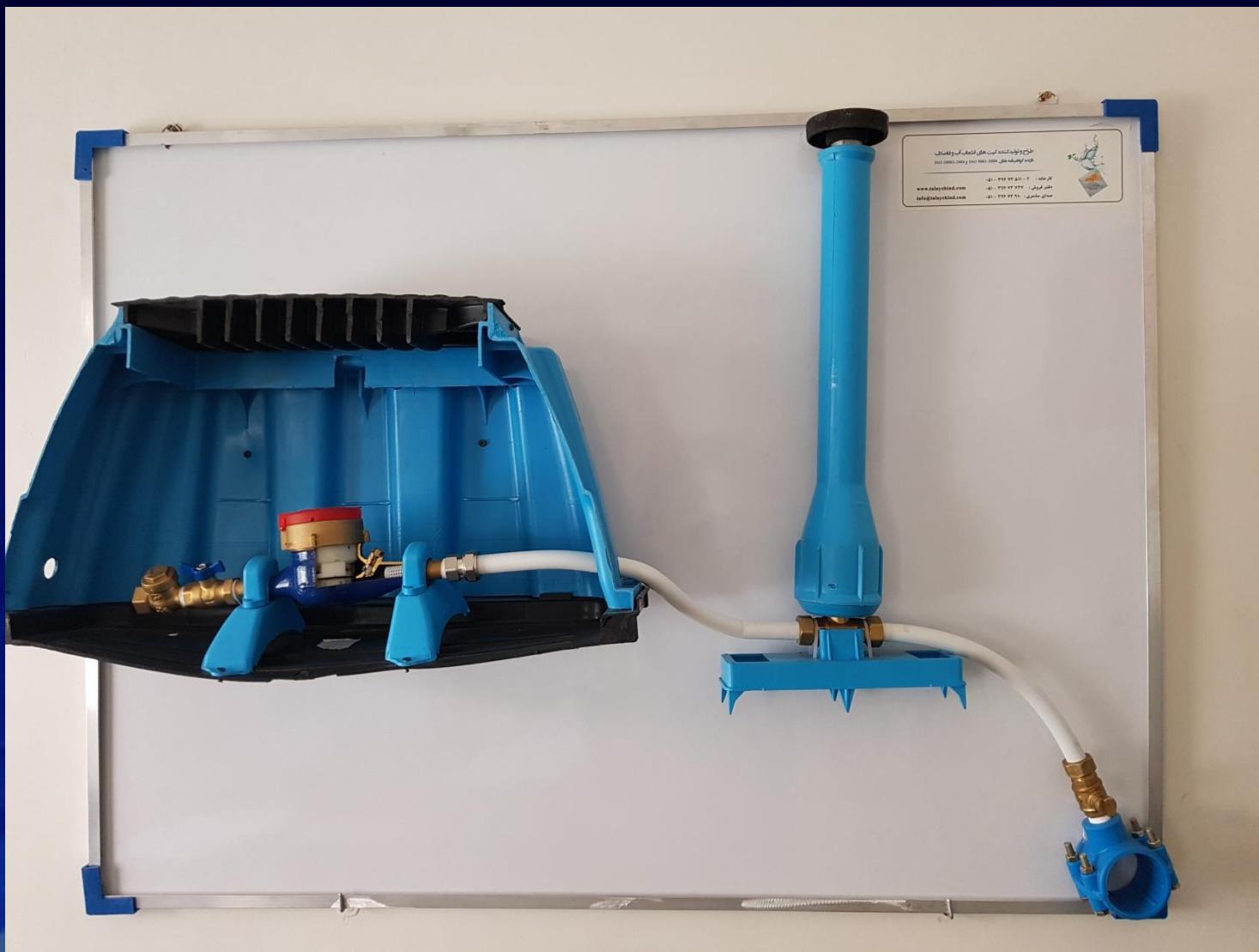
کارگاه اموزشی نصب انشعاب

کارگاه اموزشی نصب انشعاب

نصب صحيح انشعاب

ب تشکر از هفخار مدترم

